

מסרים לכל...

בעריכת הרב נחום גמליאל

לקח מהפרשה,

'וכל אשר נדבה רוחו אותו' (לה' כא')

ר' משה ויטנברג ז"ל, שזכה להקים ולבנות את שכונת 'בתי ויטנברג' בירושלים סיפר על נס שנעשה עמו בזכות מצוות הכנסת כלה, **ומעשה שהיה כך היה**: ר' משה התגורר באחת מערי אירופה, והיה עשיר גדול. ידו הייתה פתוחה לעניים, וכל קשי יום שהגיע לעירו, לא היה צריך אלא להתדפק על ביתו, וכבר היה מפייסו בדברים ונותן לו צדקה ביד נדיבה.

פעם אחת נכנס אליו עני בן טובים ושפך לפניו את מרי שיחו. ביתו הגיעה לפרקה וכבר הזדמן לה חתן כלבבה. והנה מתקרב זמן החתונה, אין לו כסף כדי לשלם את הנדוניה, והוא חושש שהשידוך עלול להתבטל. ר' משה נתן לו את כל הסכום עבור הנדוניה, וביקש ממנו שיזמין אותו לחתונה. הניח העני את ידו על ליבו כאומר בשבועה 'לא אשכח להזמין אותך'. אך בטרדת הזמן ובטרחה של ההכנות לחתונה, שכח אבי הכלה ולא הזמין את ר' משה.

הגיע יום הנישואין. החתן והכלה עומדים כבר תחת החופה המחותנים והמוזמנים הרבים מתכוננים לתחילתו של האירוע, ואז קורס אבי הכלה ומתעלף לעיני כולם. כשהשיבו את נפשו החל לבכות בקול מר, כשאיש לא יודע למה. סובבוו הקרובים והפצירו בו שישיח בפניהם את דאגתו ויספר להם את צערו... הכניסו אותו לחדר עם הרב לשמוע מה אירע. לאחר שנהרג קמעא סיפר לרב את צערו על שנשבע לר' משה שנהג בו חמלה וכבוד שיזמינו לחתונה. והנה בשל בטרדות המרובות שכח...

הרגיעו הרב ואמר לו אם כך הם פני הדברים לא קרה שום דבר... נלך עכשיו לגביר ונזמין אותו ברוב עם למשתה, ואין ספק שיתפייס ויבוא... עמדו כל המסובים ויצאו לביתו של ר' משה שהיה מוקף חומה ושער ברזל. ראו שהבית נעול מבפנים והחדרים שבבית אפלים לבד ממקום אחד שהיה מואר. הדבר היה תמוה בעיני כולם שהרי אותה שעה הייתה רק תחילת הלילה. קפץ אחד מהחבורה ודילג אל מעבר לחומה והציץ לתוך המקום המואר. לתדהמתו ראה את בעל הבית שוכב ברצפה כפות בחבלים ופיו סתום בסמרטוט וחבילות של כסף מונחות על השולחן.

האיש פרץ ונכנס אל הבית, התיר את ר' משה מן החבלים, והכניס את כל החבורה פנימה. משנכנסה כל החבורה השיבו לו את נפשו ושמעו מפיו שליסטים פרצו לביתו, סגרו את השער מבפנים, ולאחר שקשרוהו בחבלים נטלו מכיסו את מפתחות הכספת, והתחילו להוציא את תכולתה. הגנבים חשבו שעתה כשידי בעל הבית כפותות יוכלו להמשיך במעשיהם בנחת. את הכסף שהוציאו מהכספת הניחו בשולחן. לאחר ששמעו קולות של בני אדם רבים המקיפים את חומת הבית, חששו שהללו באו ללכודם, עזבו את כל השלל וברחו מהבית.

אלמלא הגעתם אמר ר' משה למחותנים הנדהמים, או אלמלא אחרתם את השעה, הרי כל ממוני היה גזול בידיהם ונפשי הייתה פורחת. לא עברו ימים רבים ור' משה הרגיש צורך להודות לבורא על הנס שעשה עמו והקדיש את כספו לעניי ירושלים. קם ועשה מעשה. חיסל את כל נכסיו באירופה עלה לעיר הקודש והקים את השכונה הקרויה על שמו 'בתי ויטנברג' שבאמצעותה סייע רבות לעניי ירושלים. (עלינו לשבח)

פינת החלכה

מהלכות ומנהגי ברית מילה / המשך

מדיני ומנהגי הסעודה (רסה)

נוהגים לעשות סעודה ביום הברית. וסעודה זו אינה מצווה מן התורה.

נוהגים לקחת מניין לסעודה זו, והיא נקראת 'סעודת מצווה'.

אין לדחות את הברית לאחר חצות היום רק בגלל החשש שמא לא ישתתפו מניין אנשים בסעודה, וכל שכן שאין לדחות בגלל הסעודה את הברית למחרת. (ילקוט יוסף שובע שמחות חלק ב' עמוד פז)

לכתחילה צריך לעשות את הסעודה עם לחם ולאכול בה בשר בהמה.

אם אי אפשר יוצאים ידי חובה גם בבשר עוף או בדגים. (ילקוט יוסף שובע שמחות ח"ב עמוד פח)

בברכת המזון בסעודת הברית לא אומרים בברכת המזון בזימון "שהשמחה במעוננו" מפני צערן של התינוק.

אם נמצאים בסעודת הברית גם חתן וכלה, אומרים בזימון "שהשמחה במעוננו", למרות צערן של התינוק.

מוותר להביא תזמורת לסעודת ברית מילה, וכל שכן שמוותר להשמיע שירי קודש, בתנאי שתשמר אווירת הקדושה.

ואיסור מוחלט לשמוע שירים בדרך היתול, שחוק וקלות ראש.

מנהג אחינו האשכנזים לומר לפני ברכת המזון של סעודת הברית 'דווי הסר וגם חרוף'.

חכמת חיים:

האויב הגדול ביותר של הטוב הוא הטוב יותר. (מהספר שימחלה)

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל... אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם..."

מצוות ויקהל – להקהיל קהילות- מקימים עם כל הדקדוקים. לא חסרים וועידות כינוסים אסיפות וישיבות ערב ובוקר וצהריים. מטיפים ונואמים, דנים ומתווכחים לאין שיעור בלי קץ ובלי גבול. ולכן צווה אותם משה: "אלה הדברים אשר צווה ה'... לעשות אותם". תכלית הדיבור היא העשייה, הפעולה. דיבור המביא לידי מעשה.

(מגונו העתיק)

תשובות לשאלות של קוראים / חלק ה'.
שאלה: מנהל בית הספר הזמין אותנו לשיחה, והודיע לנו שבננו בן 13 נמצא מעשן במקום מסתור עם שני חברים בבית הספר. כיצד עלינו להגיב? חשוב לציין: הילד עדיין לא יודע שאנחנו יודעים.

תשובה: לילד שאחד מהוריו מעשן כמעט ואין מחסום מעישון. הוא רגיל לזה, הוא ראה את זה, הריח את זה, וכשמטפל מדבר עם כזה ילד, התגובה בדרך כלל זהה: 'ימה אתם עושים מזה סיפור, גם אבא / אימא שלי מעשנים'. והוא באמת לא מבין מה הבעיה. ילד בן 13 מרגיש בוגר. הוא אוהב להתנסות בענייני גדולים. הוא לא רק מנסה לעשן, הוא גם טועם משקאות חריפים, מנסה נרגילה, מנסה לחקות את הגדולים ולמצוא את 'טעם החיים'. ילדים שלא רואים זאת בבית, ולא נמצאים בחברה שאלה הן הנורמות, הסיכוי שיתקרבו לזה הוא קלוש יותר. ובכל זאת איך להגיב?
נכתוב אי"ה בשבוע הבא.
בהצלחה ושבת שלום,
שושנה.

סיפור לשבת

כסף מזויף

גוי פולני טיפוסית התקרב אל דלת ביתו של הרב אליהו-חיים מלודז'. נקש קלות בדלת, והרב נגש לפתח לו. "יסלח נא לי כבוד ה'ראב"ן על שאני מטרידו בענייני", אמר הגוי בהכנעה, "אבל אני שרוי בצרה גדולה, ואני מאמין שרק ה'ראב"ן יוכל לעזר לי". הרב הזמין להפגש, ובקש לשמע את דבריו. "תושב לודז' אני", פתח הגוי. "ביתי נמצא בשכונה פלונית. בימי מרד הפולנים ברוסיה הצארית, הייתי בין המורדים. נשאתי בתפקיד חשוב, תפקיד הגזבר. "עם תם המרד נשארו בידי כעשרת-אלפים רובל. להפקידם בבנק לא יכולתי, שמא יגיע הדבר לאיזני השלטונות. לפיכך הטמנתי את הכסף במרתף ביתי. מזמן לזמן הייתי יורד בלילה לתוך המרתף ומונה את המעות. כך עברו כמה שנים. "לפני זמנים אחדים נרדתי, כמנהגי, בלילה אל המרתף – ועיני חשכו: הכסף נעלם! פרצתי בבכי, מפי נפלטת זעקה. שכנים נכנסו לשאל מה קרה, אך לא יכולתי לספר על הגנבה. "מאז אין לי יום ואין לי לילה", סיים הגוי את ספורו. "איני יכול לספר על כך לאיש, ואני מרגיש שעולמי חרב עלי".

"האם חושד אתה במישהו?", שאל הרב, בנימה של השתתפות בצער. "ימחל נא לי כבוד ה'ראב"ן", אמר הגוי בהסוּס. "יש לי סבה לחשד כי נד יהודי בגנבה. אחד משכני, נגר עני, שכל זמיו חי חיי צער. והנה, פתאום החל לחיות בהרחבה. קנה רהיטים נאים וגם בגדים נאים, זה נראה לי מוזר". "האם שאלת יהודי זה, מהיכן בא לו עשרו הפתאומי?", חקר הרב. "כן", השיבו הגוי, "לדבריו, קרוב עירי שלו מת באנגליה והניח לו ירשה גדולה. אבל אני והשכנים, מפקפקים באמתותו של ספור זה". הבטיח רבי אליהו-חיים לגוי כי יחקר בדבר, ובקשו לשוב אליו למחרת היום.

רבי אליהו-חיים נודע בנשרו. נוסף על גאונותו העצומה בתורה, חכמתו הרבה ויכלת המנהיגות שלו, נחן גם בלב רחום ונכמור וברגישות גבוהה לאמת ולצדק. לפיכך העריצוהו לא רק היהודים, אלא גם גויי הסביבה. תושבי העיר והאזור ידעו, כי בכל סכסוך ומחלוקת יוכלו תמיד למצוא און קשבת אצל רב העיר. חכמתו הרבה סיעה לו לחשוף את האמת. כשעזב הגוי את בית הרב, שלח וקרא לנגר. הלה נזדרז לבוא ורבי אליהו-חיים קבלו בידדות ובסבר פנים לפות. הוא נכנס עמו בדברים, שאל למעשיו, עד שהיהודי הרגיש בנח ושוחרח בחפשייות. ואז פנה אליו הרב ואמר: "שמעתי כי זכית ונעשית עשיר. מדוע אפוא לא נכנסת אלי, כדרך שאר העשירים, כדי לנדב לענייני הצדקה שאני עוסק בהם?". פניו של הנגר העלו חורון קל, והוא התנצל: "הצדק עם רבנו. אמנם לא נהגתי כראוי, אך דומני שעדין אין זה מאחר מדי".

"שמעתי", המשיך רבי אליהו-חיים, "כי אחד מקרוביך באנגליה הניח לך ירשה. האם קרוב זה עשיר גדול היה?". "כן", השיב הנגר, "עשיר שבפעשירים". "ולא הניח אחריו עוד יורשים?", הוסיף רבי אליהו-חיים לשאל, פאלו לפי תמו. הנגר החל לגמגם בדברי תשובתו, ורבי אליהו-חיים הבין, שענין הירשה בדוי הוא. פנה הרב לנגר ואמר לו בלחש: "דע, שלא קראתיך אלא לטובתך, להצילך מצרה המרחפת על ראשך. מתלחשים בעיר שאתה מוציא לשוק כסף מזויף, והרי יודע אתה כמה חמור ענישה של עברה זו בדין המלכות". פניו של הנגר המסכן החליפו צבעים. הוא לא ידע את נפשו. בלבו הרחם: "אם-כן, שכני הגוי זנפן הוא, והפצתי כסף מזויף. ואם בעיר מדברים על כך, ודאי יגיעו הדברים למשטרה ואני אשלך לכלא. מה עושים? חביבים לספר לרב את האמת ולשאל בעצתו". ברעד החל לספר: "רבנו, אגלה את האמת. לא ירשתי כל ירשה. מציאה מצאתי במרתף שלדי ביתי. אוצר של ממש. לאחר זמן נודע לי, שהכסף הוא של אחד משכני, גוי פולני, ולא ידעתי כי אותו גוי עוסק בזיוף כספים". רופף מהר לביתך, הורה לו הרב, "והבא אלי את כל המעות שברשותך. אולי נוכל להצילך מהסבך".

עשה הנגר כמצות הרב וכעבר שעה היה הכסף מנח על שלחנו. "מכאן ואילך", הזהירו רבי אליהו-חיים, "אל תגע בכספים של אחרים. המעות פשרות הן ולא מזיפות, אבל לא שלך הן" ... למחרת השיב רבי אליהו-חיים לאותו גוי את מעותיו.

(על פי תורתך שעשועי)